

Med blick för fåglarna

Gigi Sahlstrand och Eva Stenvång Lindqvist säljer sin bok "Börja skåda fågel" på Falsterbo Bird Show 2010.

SOF:s verksamhet 2010

Ökad satsning på information – deltidstjänst inrättad
Vinterfåglar Inpå Knuten – medial succé, 18 500 rapporter
Vindkraft – tillfällig deltidstjänst för information och stöd
Biologisk Mångfald – kampanjer och information
Ottenby Fågelstation – unik forskning och information
Filippinska apörnen – stor bidragsvilja för hotad örn
IBA-väktare – försök inleds enligt nytt koncept
Regionalföreningar – första steget mot ökad integration
Falsterbo Bird Show – en svensk fågelmässa
Börja skåda fågel – ny bok för ökat fågelintresse
BirdLife International – ökat SOF-engagemang i arbetet
Nytt medlemsrekord – 15 305 medlemmar

**Sveriges
Ornitologiska
Förening**

Översikt

SOF:s 66:e verksamhetsår innebar en fortsatt utveckling av föreningens utåtriktade verksamhet och medlemstalet nådde rekordhöjder. Även inom fågelskyddet förstärktes arbetet och då särskilt för frågor om biologisk mångfald och vindkraft. Även på det internationella planet gjordes stora insatser med bevarandet av den filippinska apörnen som ett huvudnummer men stora insatser gjordes också i Vitryssland, Malta och Nigeria.

SOF:s årsmöte hölls i Höllviken i Skåne den 16–18 april. Lars Lindell lämnade styrelsen efter 17 år varav tio som ordförande. Till ny ordförande valdes Dennis Kraft och Hans Waern invaldes som ny ledamot i styrelsen, men i övrigt skedde inga personförändringar. För sina stora insatser för föreningen utnämndes Lars till hedersmedlem i SOF. Vid årsmötet utdelades SOF:s förtjänstplakett till Nils Kjellén, Lennart Nilsson, Staffan Åkeby och Susanne Åkesson.

Ett förslag till ökad integration mellan riks- och regionalföreningarna presenterades vid årsmötet. Förslaget var utarbetat av en särskild arbetsgrupp och det diskuterades flitigt på mötet. Som en del i detta fanns också ett förslag till nya stadgar vilka antogs av årsmötet. Dessa stadgar skall för att bli giltiga fastställas vid ett nytt årsmöte.

Den 3–5 september genomfördes för första gången *Falsterbo Bird Show*, en vidareutveckling av *Bivråkens Dag* som genomförts i nästan 20 år. FBS blev en lyckad mäsas med mycket folk och många utställare. Under mässan utdelade SOF tillsammans med kikarföretaget Swarovski utmärkelserna *Årets Fågelskådare* och *Silvertärnan*. Det senare gick till Gigi Sahlstrand för hennes förmåga att entusiasmera framförallt kvinnor för fåglar. Årets Fågelskådare blev Linus Hedh som trots sin ungdom uppvisar en stor bredd på sitt engagemang med för fåglar.

Forskning och fältstudier

SOF:s forskningskommitté fördelade 150 000 kronor ur tre av SOF:s fonder till ett tiotal projekt.

Årets forskningspris tilldelades Bo och Sonja Kanje för mångaåriga insatser att inventera, ringmärka och skydda rovfåglar och ugglor i Varbergs kommun, ett arbete som pågått oavbrutet i 25 år. Årets riksinventeringsart var brun kärrhök, och en sammanställning av resultaten beräknas vara färdig under våren 2011.

SOF har tillsammans med Berguvgrupperna jobbat på en undersökning om berguven status efter befarande beståndsminskningar i flera landskap. Orsakerna är inte kända. Samtidigt har utsättningarna minskat eller upphört i flera områden. Arbetet beräknas bli färdigt och kunna redovisas under 2011.

Ett projekt som arbetar med en detaljerad beräkning av hur många fåglar det finns i Sverige fortsatte under året. Det beräknas bli slutfört och publicerat i bokform under 2011.

SOF:s projekt för namngivning av alla världens fåglar har under året arbetat med genomgång av inkomna remissvar.

SOF:s raritetskommitté (rk)behandlade 206 rapporter gällande observationer 2010 varav 77 % godkändes för publicering eller bordlades för vidare utredning. Bland dessa fanns tre nya arter för landet, starrsångare, sångsparv och bergortolan.

Flera principiella diskussioner inleddes under året, bl.a. gällande honfärgade tallsparvar samt kategorisering av svenska taxa/fynd. Dessa frågor hanteras för att nå internationell samsyn, och diskussionerna förs därför inom paraplyorganisationen AERC samt mellan de olika nordiska raritetskommittéerna.

Under året påbörjades också övergripande arbeten gällande gransångare av rasen *tristis* samt ljusryggade silltrutar (*L. f. intermedius/graellsii/heuglini*). Dessa arbeten planeras mynna ut i publikationer i *Vår Fågelvärld* under 2011.

För åttonde året svarade den nationella rapportkommittén för den årliga fågelrapporten i *Fågelåret*. För 2009 redovisas där läget i Sverige för 209 arter/raser. Kommittén samarbetar med landets regionala rapportkommittéer (rrk) för att sammanställa rapporten. I rapporten följs trender i fågellivet liksom arter med stort naturvårdsintresse. I kommitténs ansvar ligger ett allt större antal rariteter som rk överlätit till rrk att behandla. Sedan

Falsterbo Bird Show genomfördes på rytstarstadion i Falsterbo första helgen i september. FOTO: P-G BENTZ

några år publicerar nrk och rk en gemensam rapport. All data som ingår i rapporten är kvalitetssäkrade, tillgängliga och sökbara på *Artportalen*.

Taxonomikommittén bevakade under året forskningsresultat i alla de viktiga vetenskapliga tidskrifterna. I juni hölls ett arbetsmöte i Torekov med generella diskussioner och fördelning av arbete inför sammanställning av kommitténs tredje rapport. Kommittén har också deltagit i arbetet i den Europeiska sammanslutningen av taxonomikommittéer, AERC-TAC som i juli publicerades dokumentet "Taxonomic recommendations, version 2". Se www.aerc.eu/tac.html.

I nummer 6/2010 av *Vår Fågelvärld* publicerades den tredje taxonomirapporten med en mängd uppdateringar av Holarktislistan. Samtidigt flyttades Holarktislistan (webbversionen) till SOFnet. Listan finns där i nerladdningsbar version i olika format tillsammans med en inledning på svenska och engelska.

I *Projekt Jaktfalk*, SOF:s samarbetsprojekt med Jämtlands läns Ornitologiska Förening, deltog tolv personer i arbetet med att följa hur det går för arten. Detta var det 17:e året i följd som projektet genomförde inventeringar och uppföljande bokkontroller av jaktfalkreviren i Jämtlands- och Härjedalsfjällen. Det var ett bra år för smågnagare och ett något bättre ripår än 2009. Resultatet blev tolv lyckade jaktfalkhäckningar som fick fram 34 ungar. Det gav ett medel på 2,83 ungar per lyckad häckning och 1,79 ungar per besatt revir.

Fem ungfåglar förseddes med satellitsändare. Två av dem märktes i Ånnsjöfjällen i ett SOF-anknutet projekt och tre märktes i Oldfjällen inom forskningsprojektet kring vindparker påverkan på fågelfaunan i fjällområden. Alla märkta ungfåglar kom på vingarna och sände värdefull information om hur de rör sig de första månaderna efter att de lämnat boet och hur långt de förflyttat sig under olika tidsperioder. Då sändarna är små och drivs med solceller så slocknar de tyvärr när ljuset inte räcker till. De resultat som vi hann få visade att en ungfågel från Oldfjällen drog västerut till Ölandet i Nord-Trøndelag och ett kullsyskon flyttade till Norges sydligaste punkt, Lindesnes.

En av falkarna från Ånnsjöfjällen vistades också en tid i Norge (i fjällen väster om Röros) men sände de sista signalerna den 20 november från norra Värmland vid Dalagränsen. Två jaktfalkar slutade sända redan i september, en från varje märkområde. Orsaken kan vara att deras sändare var utrustade med GPS vilket drar extra mycket ström. De sista signalerna kom från Blåfjella-Skjækerfjella nasjonalpark i Norge, respektive i fjällområdet SO Helags.

Ottenby fågelstation

Verksamhetens grundpelare – ringmärkning, inventeringar, uppdragsforskning och det utåtriktade arbetet med information till besökande – dominerade arbetsuppgifterna under året.

Totalt ringmärktes 23 160 fåglar, varav 18 778 fångades inom ramen för den standardiserade verksamheten. Vårens resultat låg under medelvärdet 1972–2009 medan höstens låg över.

Revirkarteringar genomfördes i en provruta i Mellersta lunden samt över hela Schäferiängen. Starinventering i Kristinelund samt Norra lunden genomfördes som brukligt liksom de regelbundna räkningarna av rastande vadare i Sandviksområdet. Under året ansvarade fågelstationen också för uppföljningsarbeten inom ett projekt där grönnäckig padda återintroducerats på Öland. Uppdraget är en del i projektet LIFE-BaltCoast "Rehabilitation of the Baltic Coastal Lagoon Habitat Complex", och koordineras från Länsstyrelsen i Kalmar län.

Nytt från udden

Nyhetsbrev från Ottenby fågelstation

Vintern övervakade oss tidigt i år och drivorna runt knuten på fågelstationen är gott och väl mottagna. Detta blir det sista Nytt från udden som skickas som bilaga till din e-post. Från och med 2011 förbättrar vi hantingen - mer om detta nedan. **GOTT NYTT 2011 önskar vi på fågelstationen!**

Hösten 2010 – siskor, skrikor och herrar

Nötkraka — sex individer ringmärktes under hösten. Andra nötkrakor var deso högre. Under flera dagar sågs några flockar med nära trehundra siskor ta höjd över Långe Jan inför språnget ut över havet. Också uppträdandet av domherrar förtjänar att nämnas. De

hemsidan ska ge en förbättrad hämtning av Nytt från udden. Prenumeranter skall själva kunna kolla sig via webben och utticken kommer att skickas via adressdatabasen som byggs in i hemsidan. Filen med nyhetsbrevet placeras på hemsidan och prenumeranter får en länk skickad till sig via e-posten. Vi tror att detta kommer att ge en bättre och mer rationell hantering. I övrigt hoppas vi att den nya

hemsidan ska ge en förbättrad inblick i verksamheten genom att öka tillgängligheten till ringmärkningsdata, återfynd, publikationer, observationer, fotografier och mycket annat. Sedan ett drygt år tillbaka har Ottenby fågelstation också en sida på Facebook. Där ges löpande uppdateringar om läget på udden (under högsåsong nära nog dagliga inlägg), ofta med bilder från ringmärkningen. Besök oss gärna där!

Årgång 2 — december 2010

Ottenby fågelstation

- är belägen på Ölands södra udd
- stärkades 1946
- är ett av Sveriges Ornitologiska Förening
- bedriver en omfattande grund- och uppdragsforskning rörande fåglar
- har försökt över en miljon fåglar med ring
- guidar besökande turister

www.ottenby.se

Naturres Ottenby

- modern utställning i gemensam miljö på Ölands södra udd
- ger dig en spännande inblick i natur och knuten på nydlagade Öland
- anordnar guidningar, föreläsningar m.m.
- förskäning av naturvetenskaplig litteratur, böcker och andra nyheter

www.ottenby.se

Sveriges Ornitologiska Förening

- är en riksomfattande förening för fågelintresserade, fågel- och fågelintresserade
- har ca 18.000 medlemmar över hela landet
- är den svenska länken i Världens största fågelstudieförbundet, BirdLife International
- ger ut tidskriften Vår Fågelvärld, Fågelvännen samt Ornis Suecica
- driver Naturbokhandeln där du kan beställa böcker och kika ut en av landets största uval
- har dig runt i världen med resebyråer

BLI MEDLEM DU OCKSÅ!

www.sofnet.org

Ottenby fågelstations nyhetsbrev "Nytt från udden" kom med tre nummer under 2010.

Bland de forskningsverksamheter som fågelstationen deltar i under året finns bl.a. ett samarbetsprojekt med namnet "Flexibility and constraints in animal movement patterns" som leds från universitetet i Oslo. Vidare bedrevs fortsatt fångst och provtagning med avseende på övervakning och kartläggning av aviär influensa, och prover insamlades från andfåglar, måsar, tärnor och vadare i detta syfte. Djupare studier inom samma forskningsområde bedrevs bl.a. under hösten då satellitsändare och GPS loggar användes för att spåra skillnader mellan aktivitet och förflyttning hos dels vilda resp. utsatta änder, och dels influensainfektade och icke-infektade änder.

Från stationens utlandsverksamhet kan nämnas inledande av ett samarbetsprojekt mellan de svenska och kinesiska ringmärkningscentralerna där Ottenby fågelstation ingår som en av samarbetsparterna. Projektet stöds av SIDA och syftar till att förbättra standarden på den kinesiska ringmärkningen för att på sikt öka den tillgängliga kunskapen för naturvärden i landet. En första utbildningsinsats genomfördes under september i Nengjiang i nordöstra Kina.

Antalet guidningar låg i nivå med fjolårets, och totalt guidades totalt 1 379 personer. Utöver de traditionella guidningarna genomfördes 19 födelsedagsguidningar, dvs. personliga heldagsguidningar. Under sommaren invigdes i gamla fågelmuseet en minnesutställning tillägnad Boris Engström. Delar av Boris vackra svartvita fotomaterial visas där i storformat, och i naturum fanns flera av Boris filmer tillgängliga för besökarna. Under tre högsommarveckor fanns SOF-volontärer närvarande i fyrbyn, dels för att få besökande turister att intressera sig för föreningen i stort, dels för att informera om vår breda verksamhet på södra Öland. Fågelstationens nyhetsbrev, *Nytt från udden*, utkom med tre nummer med riktad information om fågelstationen och SOF till över 700 prenumeranter (bestående av allmänhet, skolor, redaktioner och andra nyfikna).

Under året fortsatte fågelstationen att arbeta men den upp- rustningsplan som inleddes 2009. Fasadenrovering och målning

Ett arbete med att kartlägga den illegala förföljelsen av kungsörnar inleddes 2010. FOTO: P-G BENTZ

av fågelstationsbyggnaden och labbet, renovering av fågelstationens entré samt omfattande renoveringar (och konstruktionsförbättringar) av helgolandsfällorna var de enskilt största insatserna. Fotolabbet byggdes också om och en ny ljuslösning installerades. Det omfattande arbetet med nytillverkning av vadarfällor avslutades under hösten och det långsiktiga arbetet med kontrolläsning av äldre ringmärkningsdata fortsatte under hela året.

Avslutningsvis skall nämnas att fågelstationen erhöll 100 000 kronor till forskningsverksamheten från Karin Forselius dödsbo samt 15 000 kronor från Djurskyddet Kronoberg till renoveringen av helgolandsfällorna.

Fågelskydd

Arbetet med fågelskydd drevs brett och omfattande och insatser gjordes inom de flesta områden och över hela landet.

SOF:s samverkan med Sveaskog och Våtmarksfonden för att återskapa våtmarker i skogen fortsatte planenligt, med många färdiga objekt.

Ett av SOF:s större projekt var ”Fågelskådare och lantbrukare i samarbete”. Syftet med projektet är att identifiera existerande och utveckla nya naturvårdande åtgärder med hög acceptans hos markägare som effektiviserar miljömålsarbetet. Under året startades över 50 nya samarbetsprojekt och fortsatte uppföljningsarbetet med 26 lantbrukare. Intresset att delta i projektet är mycket stort bland både ornitologer och lantbrukare. Över 250 lantbrukare har anmälde intresse och medverkat i projektet sedan 2007. Under året fortsatte publiceringen av nyhetsbrev och spridningen av våra populära artfaktablad, där lantbrukare får råd och uppmuntras att vara med i projektet för att ta reda

på vilka åtgärder som ger bäst verkan. Projektet genomfördes i samverkan med Hushållningssällskapet och med stöd från både Jordbruksverket och Naturvårdsverket. Under året började särskilt uppmärksamhet ägnas åt ortolansparven, en art som nästan försvunnit från vårt jordbrukslandskap.

SOF var fortsatt engagerat i FSC, miljömärkningssystemet för skog. Under året lämnade Naturskyddsföreningen sina uppdrag inom FSC vilket lade ökat ansvar på SOF. Fler SOF-representanter deltar nu i arbetet och SOF finns representerat i de flesta viktiga arbetsgrupper. Bland viktiga frågor som behandlats märks kemikalieanvändning och stubbrytning. I styrelsen har SOF fortsatt drivit frågan om systemets efterlevnad och trovärdighet. Inom FSC inrättades också en projektjänst för att utvärdera nytan med FSC för den biologiska mångfalden.

I samarbete med WWF startades ett arbete med att kartlägga den illegala förföljelsen av kungsörnar. Det är sedan länge känt att kungsörnen är utsatt för förföljelse men det saknas en samlad bild av läget och hur omfattande förföljelsen verkligen är. Fokus sattes på dokumenterade fall av förföljelse men också på analys av variationer i förekomst och reproduktion som skulle kunna bero på förföljelse. Resultaten av undersökningen kommer att presenteras mot slutet av 2011.

Skarven hamnade åter i fokus under året. Anledningen var bland annat att fiskeriföreträdare i Stockholms län ställde krav på reduktion av skarvstammen. Diskussionen kretsade också kring ett påstående att de mellanskarvar som idag häckar i Europa skulle vara avkomor till fåglar som under medeltiden introducerats från Kina. I en hearing i riksdagshuset i april, där SOF deltog, kunde flera av dessa och andra ogrundade påståenden effektivt bemötas med sakkunskap.

SOF medverkade under våren i ett regeringsuppdrag att utvärdera det svenska nätverket av Särskilda Skyddsområden för fåglar (SPA). I arbetet ingick att se över nätverkets betydelse för fågelskyddet och i vad mån det på ett effektivt sätt bidrar till skyddet av listade arter. I arbetet framkom bland annat att kunskapen är bristfällig avseende förekomsten av många arter i SPA-områdena – vilket gör det svårt att utvärdera betydelsen av skyddet. Inte oväntad är den procentuella andelen av populationerna svag för flera framför allt skogslevande arter med naturligt glesa och spridda förekomster i landskapet. Här krävs framför allt ökad hänsyn inom de areella näringarna för att skapa långsiktiga förutsättningar för dessa arter. En uppenbar brist som enligt oss kräver åtgärd är att en stor del av IBA-arealen saknar skydd som SPA. Enligt en EU-barometer är det svenska SPA-nätverket idag inte tillfredställande, och som en följd där av föreslås i arbetet flera åtgärder.

Under året har vi också medverkat i en europeisk översyn av marina områden och kustområden som del av BirdLifes skyddsklassningssystem IBA. Arbetet syftar till att verka för ökade skyddsinsatser för viktiga havsområden och föreslå åtgärder som är av central betydelse för havs- och kustbundna fåglar. Flera studier under senare år pekar på drastiska antalsminskningar av havsfåglar i Europa och världen och internationella ansträngningar krävs för att vända den negativa utvecklingen.

Bland årets remissvar kan följande tre nämnas: Strategi för naturvårdande förvaltning av skogar och andra trädbärande marker i nationalparker, naturreservat och Natura 2000-områden, Åtgärdsprogram för fjällgås samt Lapponiaprocessen. Det senare arbetet uppvisade enligt SOF flera brister. Bland annat föreslogs ett ökat lokalt inflytande med enligt vår bedömning risk för försvagat skydd för hotade arter och deras miljöer. Det är sedan

länge känt att illegal jakt är ett allvarligt problem i området som är ett av Sveriges absolut främsta naturområden.

Tillsammans med de andra stora naturvårdsorganisationerna fick SOF tillfälle att träffa representanter för EU-kommissionen i Stockholm. Framför allt diskuterades jakten på varg, men vi fick också tillfälle att lyfta fram andra viktiga frågor. Till exempel att vi ser mycket allvarligt på de tillstånd som getts att bygga vindkraft i skyddade områden eftersom det riskerar att motverka syftena med reservatsbildning och tilltron till myndigheter. Vi påtalade också problemet att jaktöverträdelser sällan eller aldrig leder till rättslig påföljd trots i en del fall uppenbara bevis.

År 2010 var utsett till den biologiska mångfaldens år vilket också blev en av SOF:s huvudpunkter för årets fågelskyddsarbete. Ett särskilt möte arrangerades i februari för att dra upp riktlinjerna för detta arbete. Bl.a. togs ett vykort fram som skulle skickas till kandidater i höstens val och skrivelser och inbjudningar skickades till EU-parlamentariker och den svenska EU-kommissionären.

Efter att 2009 ha antagit en ny vindkraftspolicy tillsattes en tidsbegränsad deltidstjänst för att föra ut budskapet i vår policy och stötta regionala och lokala föreningar i vindkraftsärenden. Under året har detta inneburit deltagande i konferenser, kontakter med och besök hos föreningar, kontakter med exploatörer och myndigheter samt överklaganden i enskilda ärenden. SOF har också deltagit i ett arbete med att sammanfatta kunskap om risker för fåglar med vindkraft. Arbetet är beställt av Naturvårdsverket och leds av Lunds Universitet.

Under året inleddes verksamheten i de regionala (länsvisa) viltförvaltningsdelegationerna. I varje delegation finns en representant för naturvårdens intressen och dessa platser har besatts i samverkan mellan SOF, Naturskyddsföreningen och Rovdjursföreningen. I de flesta fall finns också en länsvis referensgrupp

som stöttar representanten. I augusti genomförde de tre organisationerna tillsammans med WWF en utbildningshelg för våra representanter i delegationerna.

Efter att frågan från och till hade diskuterats under många år togs ett första steg mot att etablera en övervakningsorganisation för de värdefulla fågelområden som har klassats som IBA. På försök utsågs Umedeltats fältstation inom Västerbottens Ornitologiska Förening till IBA-väktare för just Umeälvens dela. Det är ett försök på tre år som löpande skall utvärderas. Inriktningen är att konceptet succesivt skall utvecklas och att fler områden skall få väktare.

Fågelintresse

Arbetet med fågelintresset har två syften. Dels vill vi nå nya målgrupper utanför de traditionella "skådarleden" för att få fler människor intresserade av fåglar och gärna också bli medlemmar i föreningen. Dels vill vi uppmuntra de redan intresserade att bredda och fördjupa sitt intresse. Fler fågelmedvetna, intresserade och engagerade människor ger också ett bättre fågelskydd.

I januari genomfördes *Vinterfåglar inpå knuten* för femte gången detta år med ca 18 500 rapporterande fågelbord vilket innebär att SOF under helgen engagerar minst det dubbla kanske det tredubbla antalet människor. Evenemanget ger SOF det i särklass största mediegenomslaget med flera minuter i varje stor svensk Tv-kanal och alltifrån notiser till stora artiklar i de flesta svenska dagstidningar. Samarbeten med några veckotidningar genomfördes också.

Under året genomfördes en utbildning av volontärer med inriktning på att informera och entusiasmera om fåglar. Volontärerna blir allt viktigare i arbetet att sprida fågelintresset. Utbildningen genomförs i samarbete med Studieförbundet.

Med hjälp av våra volontärer genomförs bland annat "Fåglar är

Det pratades mycket om fågelmatning och Vinterfåglar Inpå Knuten även vid Falsterbo Bird Show. FOTO: P-G BENTZ

SOF:s ungdomskommitté hade öppet hus och många besökare vid Falsterbo Bird Show. FOTO: P-G BENTZ

fantastiska”, ett koncept där SOF syns och visar fåglar på platser där det rör sig många människor. Under året visades bl.a. jaktfalk upp i Fulufjällets Nationalpark, tranor vid Hornborgasjön samt storskarv och tofsvipa vid Ottenby under högsommarens turistsäsong. Dessutom deltog SOF vid *Tranans dag* vid Hornborgasjön, *Fåglar i fokus* i Strömsholm i Västmanland, *Skärfläckans dag* vid Getterön, *Öländska tätlhelgen* vid Ottenby *Trädgårdsmässan* i Stockholm och *Tyresta nationalparks julmarknad*.

Årets stora satsning var *Falsterbo Bird Show* som genomfördes för första gången under första helgen i september. Evenemanget har utvecklats ur *Bivråkens Dag*. Det är ett samarbete mellan SOF, Skånes OF, Vellinge kommun och Dansk Ornitologisk Förening. Det kom ca 3 000 personer till Sveriges första renodlade fågelmässa som gav en stark mersmak och målet är att den skall utvecklas till en stor årlig nordisk fågelmässa. Under mässan arbetade ett stort antal frivilliga med att få arrangemangen att fungera på bästa sätt.

Traditionsenligt genomfördes även detta år arrangemangen *Fågelskådningens dag* på våren och *World Bird Watch Day* på hösten.

Ungdomsverksamhet

Under året hölls ett ungdomsläger i östra Skåne, med mycket nöjda deltagare.

Ungdomskommittén har tillsammans med BirdLife Belarus (APB) starta ett projekt som riktar sig mot studentgrupper i Vitryssland och som syftar till att öka intresset för fåglar och naturvård bland ungdomar i landet. Projekt har beviljats SIDA-medel genom Forum Syd.

Ungdomskommittén deltog även med öppet hus på *Falsterbo Bird Show* och *Skärfläckans dag* på Getterön i Varberg. Där fanns

aktiviteter för barn i yngre åldrar samt informationsmaterial om läger och aktiviteter för äldre.

AviFauna

Under 2010 genomförde AviFauna det tjugofemte verksamhetsåret med resor världen över.

Den ekonomiska oron från 2009 märktes av även under 2010 samtidigt som en liten uppgång märktes i bokningarna.

Årets resor fördelades geografiskt med 14 resor i Europa, Nordafrika och Mellanöstern, två resor i Afrika, fem resor i Asien samt sex resor i Nya Världen och två resor till Australien. Nya resmål för året var Kambodja (februari), Botswana (mars), Syrien (mars), Sulawesi & Halmahera (september), SÖ Australien & Tasmanien (oktober) samt Subantarktiska öarna (november).

AviFaunas hemsida är välbesökt och det är givetvis resepresentationerna som står i fokus. Men även de dagliga direktrapporterna, ”I blickfånget”, rörer särskilt intresse hos hemsidesbesökarna. Här får man snabbt reda på hur dagen har varit på den aktuella resan. Bildgalleriet med bilder av ofta svårbestämda arter och artgrupper i vår närhet innehåller nu närmare sjuhundra arter påträffade i Västpalearktis. Sedan oktober månad finns AviFauna också på facebook.

På varje resa arrangerad av AviFauna går 150 kronor per deltagare och vecka till AviFaunas fågelskyddsfond. Under året har vi hjälpt flera fågelskyddsprojekt utomlands, bl.a. stöd till Burmas BirdLife partner, BANCA, som arbetar aktivt med skydd av övervintrande skedsnäppor vid Bengaliska bukten. Under AviFaunas resa till Indonesien lämnades att bidrag till Kembali Bebas Avian Clinic på Seram som arbetar med att rehabilitera papegojor som fångats in för burfågelverksamhet.

Sedan 2009 tar AviFauna också ut en miljöavgift på samtliga resor som innehåller internationellt flyg. Intäkterna för 2010 års miljöavgifter, drygt 54 000 kr, gick i sin helhet till SOF:s stöd för filippinska apörnen.

Internationell verksamhet

Som partnerorganisation i BirdLife International bidrar SOF:s medlemmar genom att en del av medlemsavgiften går till BirdLifes internationella arbete. Det handlar både om att påverka politiska beslut och stödja verksamheter i rad länder. SOF deltar också i BirdLifes arbete genom kunskapsutbyte och internationella möten. I en arbetsgrupp, BHDTF (Birds and Habitat Directive Task Force), fick SOF en fast representant. I november höll denna grupp ett möte i Dublin, där flera frågor med koppling till skyddade områden och det rättsliga skyddet av dessa diskuterades. På mötet behandlades även EUs nya (gamla) miljömål att fram till 2020 sätta stopp för fortsatta förluster av biologisk mångfald och även återställa det som förlorats så långt det är möjligt. BirdLife har bl.a. tagit fram ett guideokument för att vägleda på detta område.

Sedan 2009 har SOF rollen som species champion för den filippinska apörnen inom BirdLife Internationals stora satsning på de mest hotade fågelarterna, Preventing Extinctions. SOF:s åtagande är treårigt och för de två första åren överfördes drygt 220 000 kronor till vår filippinska samarbetsorganisation, medel som huvudsakligen insamlats från medlemmarna.

En annan art inom samma program är den smalnäbbade spöven. Även här har SOF bidragit ekonomiskt. Det skedde genom stöd till RSPB:s projekt att eftersöka arten. De organiserar fältarbete inom ett antal potentiella övervintringsområden.

Fågeljakten på Malta engagerade oss även detta år. Genom ett

projektbidrag på drygt 147 000 kronor till vår systerorganisation på Malta stödde vi deras arbete mot illegal jakt och mot vårjakt. Deras arbete är också ett frontarbete för att försvara Fågeldirektivet mot försök till utarmning genom de undantag för vårjakt på flyttande fåglar som införts.

I Vitryssland genomfördes andra året av vårt pågående treåriga projekt. Stödet till den nationella BirdLife-partnern APB sker i samverkan med SIDA genom Forum Syd. Under året genomfördes sex workshops för nybildade studentgrupper samt tre möten med regionala ledare. Ett antal regionala miniprojekt startades också. Dessa avsåg t ex holkar för och inventering av tornfalk och ugglor. Ett ungdomsläger anordnades i Vitryssland där fem svenska ungdomar deltog och i augusti besöktes Sverige av sju unga vitryska ornitologer.

SOF:s mångåriga samverkan med APLORI i Nigeria fortsatte med tre väletablerade projekt. Projekten avsåg dels en plantskola, där tusentals plantor av träd och buskar drivs upp för att ge fruktträd eller, på lång sikt, ved, dels grundläggande fågelbiologi för arten klippamarant (Rock Firefinch) och dels "Bush meat project". I det senare arbetet studeras indirekta effekter av den i Afrika mycket utbredda småviltsjakten. Samtliga projekt i Nigeria handleds av SOF-anknuten personal på plats.

Information och publicering

Genom att minska antalet utgåvor av *Vår Fågelvärld* till sex frigjordes resurser för ett aktivare informationsarbete. Detta har främst märkts i en kampanj kring Biologisk mångfald och aktiviteter i samband med riksdagsvalet i september.

Fågelvännen, och *Ornis Svecica* utkom på sedvanligt sätt. Nummer 3–4 av *Ornis Svecica* var ett specialhäfte om gäss med material från gåskonferensen i Höllviken 2009. Årsboken *Fågelåret* utkom för artonde året.

Under året utkom boken *Börja skåda fågel*. Den är skriven av Gigi Sahlstrand och Eva Stenvång Lindqvist och är avsedd som en inkörsport till fågelskådning.

Under året har ett arbete gjorts för att ersätta vår nuvarande hemsida SOF-Net med en tekniskt och layoutmässigt mer tilltalande produkt. Den nya hemsidan kommer att lanseras under våren 2011. På Ölands södra udde informerade SOF som vanligt om fåglar, fågelstudier och fågelnskydd i Ottenby Naturum.

Kansli, medlemservice och lokalisering

Efter att under 2009 ha avvecklat lokalerna i Stockholm finns nu SOF:s kanslifunktion samlad på Stenhusa Gård i Stenåsa på Öland. Här sköts all medlemservice och administrationen för föreningen och våra dotterbolag. På Stenhusa Gård finns också vår egen butik – Naturbokhandeln som i butiken, genom postorder och över nätet säljer främst kikare och böcker. Vår verksamhet är annars utspridd över landet. Förutom i Stenåsa och vid Ottenby Fågelstation på Öland har vi personal som arbetar från Södra Sandby i Skåne, Kalmar i Småland, Halmstad i Halland, Torslanda i Bohuslän, Västerås i Västmanland, Uppsala i Uppland och Boden i Norrbotten.

De böcker och svenska tidskrifter som fanns i SOF:s bibliotek i Stockholm finns nu i Uppsala på en särskild avdelning inom SLU:s bibliotek i Ulltuna, som invigdes i februari. Övriga tidskrifter har magasiniserats i avvaktan på slutligt omhändertagande.

Medlemsstatistik

År 2010 ökade SOF:s medlemstal för sjunde året i rad och detta år med den största ökningen hittills – över 1 000 medlemmar.

Det är med fortsatta utåtriktade aktiviteter som detta har uppnåtts där *Vinterfåglar Inpå Knuten* är den viktigaste enskilda orsaken. Sammanlagt fanns vid årets utgång 15 305 medlemmar (föregående år 14 066). Medlemmarna var fördelade enligt följande: hedersmedlemmar 7 (6), ständiga medlemmar, 154 (154), årsbetalande medlemmar 15 144 (13 906) varav 227 (229) var ungdomar och 469 (394) var familjemedlemmar. Av de årsbetalande medlemmarna hade 5 637 (5 741) *Vår Fågelvärld* som huvudtidskrift, 6 357 (5 350) *Fågelvännen* och 2 681 (2 423) båda tidskrifterna. Av medlemmarna var 415 (415) bosatta utomlands. Därutöver fanns 142 (152) prenumeranter. Fri- och bytesexemplar av våra tidskrifter gick till 230 (221) mottagare. *Vår Fågelvärld* distribuerades till 8 798 (8 643) adresser, *Fågelvännen* till 9 086 (7 824), *Ornis Svecica* till 1 168 (1 152) och årsboken *Fågelåret 2009* till 3 244 (3 273).

Ekonomi

Det ekonomiska utfallet för föreningen och dess dotterbolag framgår av separata resultat- och balansräkningar. Resultatet för SOFFAB blev marginellt bättre än föregående år. Verksamheten i AviFauna ökade med 8 % jämfört med föregående år. Under året gynnades denna verksamhet också av att kronan stärktes. Däremot har Naturbokhandeln gått sämre under året, jämfört med tidigare. SOFFAB redovisar ett överskott om 58 tkr (7 kr). SOFFAB övertog under året systerföretagets OFAB:s försäljningsverksamhet. OFAB med Naturum redovisar ett överskott på 1 tkr (179 tkr). Föreningen visar ett underskott på 479 tkr (underskott 376 tkr). Resultatförsämringen beror delvis på att ingen resultatöverföring skett från SOFFAB, vilket tidigare påverkat resultatet positivt. Koncernmässigt redovisas ett underskott på 565 tkr. (underskott 191 tkr). Det ansamlade underskottet i föreningen uppgår till 1 346 tkr (–867 tkr) och i koncernen –723 tkr (–158 tkr). I dessa belopp ingår inte de dolda reserver som föreningen har i sin fastighet. Om dessa beaktas är det egna kapitalet positivt i såväl föreningen som i koncernen.

Den 31 mars 2011

Dennis Kraft (ordf.)	Ola Bondesson	Sönke Eggers
Ola Elleström	Rolf Gustafsson	Gunilla Jarfelt
Per-Erik Larsson	Eva Mattsson	Åke Persson
Åke Pettersson	Anette Strand	Hans Waern

SVERIGES ORNITOLOGISKA FÖRENING

Stenhusa Gård, 380 62 Mörbylånga

0485-44440, info@sofnet.org

Sveriges Ornitologiska Förening

Ekonomi 2010

Balansräkning (tkr)	not	Föreningen		Koncernen	
		2010	2009	2010	2009
Tillgångar					
<i>Anläggningstillgångar</i>					
Byggnader, markanläggningar o mark	B1	100	200	386	535
Maskiner och inventarier	B2	–	–	482	243
Aktier i dotterföretag	B3	200	200		
Långfristiga fordringar dotterföretag	B4	2 500	2 500		
<i>Summa anläggningstillgångar</i>		2 800	2 900	868	778
<i>Omsättningstillgångar</i>					
Varulager	B5	–	–	4 598	4 102
Förskott till leverantörer		–	–	31	30
Fordringar dotterföretag	B6	1 417	786		
Kundfordringar		483	528	917	1 459
Skattefordran		26	37	70	38
Övriga fordringar		5	6	63	50
Förutbetalda kostn o uppl intäkter		324	677	515	1 117
Likvida medel och placeringar	B7	13 284	12 339	15 275	13 817
<i>Summa omsättningstillgångar</i>		15 539	14 373	21 469	20 613
Summa Tillgångar		18 339	17 273	22 337	21 391
Eget Kapital och Skulder					
<i>Eget kapital</i>					
Fritt eget kapital					
Balanserat resultat		–867	–491	–158	33
Årets resultat		–479	–376	–565	–191
<i>Summa Eget Kapital</i>		–1 346	–867	–723	–158
<i>Långfristiga skulder</i>					
Fonder	B8	14 173	13 550	14 173	13 550
<i>Summa långfristiga skulder</i>		14 173	13 550	14 173	13 550
<i>Kortfristiga skulder</i>					
Förskott från kunder		–	–	2 022	1 879
Leverantörsskulder		778	537	1 245	1 060
Övr kortfr skulder		102	148	347	424
Förutbetalda medlemsavgifter	B9	3 092	2 544	3 092	2 545
Övr upplupna kostn o förutbet intäkt		1 540	1 361	2 181	2 091
<i>Summa kortfristiga skulder</i>		5 512	4 590	8 887	7 999
Summa Eget Kapital och Skulder		18 339	17 273	22 337	21 391
Ställda säkerheter					
Fastighetsinteckningar	B10	2 118	2 118	2 118	2 118
Företagsinteckningar	B10	–	–	2 950	2 950
Ansvarsförbindelser	B10	–	–	2 550	2 550

Sveriges Ornitologiska Förening Ekonomi 2010

Resultaträkning (tkr)	not	Föreningen		Koncernen	
		2010	2009	2010	2009
<i>Intäkter</i>					
Försäljning		1 792	2 023	27 638	23 972
Övriga intäkter		8 213	8 177	9 565	9 556
<i>Summa intäkter</i>		10 005	10 200	37 203	33 528
Kostnader	Ö1	-10 414	-10 420	-37 113	-33 154
<i>Resultat före avskrivningar</i>		-409	-220	90	374
Avskrivningar	R1	-100	-100	-293	-226
<i>Resultat efter avskrivningar</i>		-509	-320	-203	148
<i>Finansiella intäkter och kostnader</i>					
Valutakursdifferenser		-52	-8	-52	-8
Ränteintäkter från dotterbolag		218	227		
Utdelning från dotterbolag		144	0		
Övriga ränteintäkter		1	1	1	2
Övriga räntekostnader		-281	-276	-285	-277
<i>Summa finansiella poster</i>		30	-56	-336	-283
<i>Resultat efter finansiella poster</i>		-479	-376	-539	-135
<i>Resultat före skatter</i>		-479	-376	-	-
Skatter		-	-	-26	-56
Nettoresultat		-479	-376	-565	-191

Noter och kommentarer till resultat- och balansräkningarna:

Alla belopp i tusentals kronor (tkr). Belopp inom parentes avser föregående års värden.

Not R1. Avskrivningar

Avskrivningarna i SOF:s resultaträkning, 100 (100) avser i sin helhet byggnader, markanläggningar och mark.

I koncernens resultat fördelar sig avskrivningarna enligt följande: Maskiner och inventarier, 77 (77). Byggnader, markanläggningar och mark, 149 (149).

Not B1 Byggnader markanläggningar och mark

Anskaffningsvärdet för SOF:s fastighet L.a Brunneby 4:5, Mörbylånga, Öland, uppgår till 2 336 (2 336) och ackumulerade avskrivningar till 2 236 (2 136). Uppdelning på byggnad, markanläggningar och mark har inte gjorts. Fastighetens taxeringsvärde uppgick till 1 059 (1059) varav 547 (547) utgjorde byggnadsvärde.

SOF äger fågelstationsbyggnaden och fågelmuseet vid Ottenby men ej själva fastigheten. Anskaffningen av byggnaderna är i sin helhet redovisad som kostnad. Byggnaderna är taxerade som specialenhet och icke åsatta något taxeringsvärde.

På SOF:s fastighet L.a Brunneby 4:5 befintliga ekonomibyggnader och markanläggningar ägs av SOF men disponeras av SOFFAB som till väsentlig del har byggt om dessa. Av SOFFAB aktiverade kostnader för dessa ombyggnader uppgår för byggnaderna till 1 235 (1 235), ackumulerade avskrivningar till 963 (925) och bokfört restvärde till 272 (310). Markan-

läggningarnas anskaffningsvärde uppgår till 260 (260), ackumulerade avskrivningar till 247 (235) och bokfört restvärde till 13 (25). Taxeringsvärdet för byggnaderna uppgick till 1 069 (1 108).

Not B2 Maskiner och inventarier

Föreningens maskiner och inventarier är helt avskrivna sedan 31/12 1997. Sedan 1995 har inga anskaffningar balanserats utan samtliga har redovisats som omkostnader.

Summan av anskaffningsvärden för maskiner och inventarier i dotterbolagen uppgick till 2 937 (2 554) och ackumulerade avskrivningar till 2 454 (2 311).

Not B3 Aktier i dotterbolag

	% innehav	Nominellt värde	Bokfört värde	
			2007	2006
Bolag				
SOF Försäljnings AB	100	SEK 100	100	100
Ottenby Försäljn. AB	100	SEK 100	100	100
Summa			200	200

Not B4 Övriga långfristiga fordringar på dotterbolag

Beloppet 2 500 (2 500) avser i sin helhet fordringar på SOFFAB.

Not B5 Lager

Varulagret i dotterbolagen är upptaget till det lägsta av anskaffningskostnaden respektive verkligt värde. Inkursrisker

har därvid beaktats. Föreningens lager av äldre egenproducerade böcker och andra försäljningsartiklar har helt skrivits ner och är således inte upptaget till något värde i balansräkningen. Nya böcker utges inom SOFFAB och ingår i detta bolags lagervärden.

Not B6 Kortfristiga fordringar på dotterbolag

Av beloppet 1417 (786) avsåg 146 (460) fordringar på OFAB, och 1271 (326) fordringar på SOFFAB.

Not B7 Likvida medel och placeringar

Av de likvida medlen i föreningen 13 284 (12 339) fanns 7 232 (6 317) placerat i aktier och räntebärande placeringar. Placeringarnas marknadsvärde uppgick till 9791 (8 939).

För koncernen uppgick de likvida medlen till (15 275) varav 7 232 (6 317) i placeringar.

Checkräkningskrediter uppgick till följande belopp:

	2010-12-31		2009-12-31	
	Limit	Utnyttjat	Limit	Utnyttjat
SOFFAB	1000	0	1000	0
Summa	1000	0	1000	0

Not B8 Fonder

Det redovisade beloppet fördelar sig mellan olika fonder enligt tabellen nedan.

Efter att Erik Schönbecks änka avlidit har de sista delarna av Eriks testament till SOF verkställt varvid ytterligare 620 har tillförts kapitalet i Erik Schönbecks fond.

Under året insamlade medel för SOF:s åtagande som "Species Champion" för den filippinska apörnen har tillfört fågelskyddsfonden 66 tkr. Av dessa medel har inklusive tidigare insamlade medel 221 använts under året. Resterande medel kommer att användas under åren 2011–2012.

Av Jubileumsfondens kapital var vid utgången av året 1 941 (1 941) och av Fågelskyddsfondens kapital var 592 (592) placerat på speciella bankkonton, i aktier eller fonder. På samma sätt var hela kapitalet i Erik Schönbecks fond och Björn Bergströms och Laila Johanssons stipendiefond placerade. Resterande fondkapital är integrerat i föreningens tillgångar. För

den senare delen har fonderna tillförts en ränta om fyra (fyra) procent från föreningen.

Fonderna är upptagna till anskaffningsvärde eller det lägre värde som motsvarar tillgångarnas kursvärde vid årsskiftet. För de fondmedel som är placerade utanför föreningen finns ett övervärde om 2 559 (2 622).

Not B9 Förutbetalda medlemsavgifter

I beloppet ingår även förhandsbeställda årsböcker och prenumrationsavgifter.

Not B10 Ställda säkerheter

För föreningens och dotterbolagens skulder och avsättningar har säkerheter ställts av föreningen i form av fastighetsinteckningar om 2 118 (2 118) och av dotterbolagen i form av företagsinteckningar om 2 550 (2 550).

Not B11 Ansvarsförbindelser

Beloppet i koncernen inkluderar resegarantier för AviFaunas verksamhet.

Not Ö1 Personal och löner

Kostnaderna för löner och ersättningar, inklusive sociala kostnader, uppgick i föreningen till 3 465 (3 167) och i koncernen till totalt 8 765 (7 818). Härav utgjorde pensionskostnader i föreningen 104 (94) och i koncernen 321 (296). Medelantalet anställda var i föreningen 7 (7) varav 71 % män (79 %) och i koncernen 19 (19) varav 56 % män (60 %).

Not Ö2 Redovisningsprinciper

Koncernredovisningen omfattar moderföreningen SOF, samt dotterbolagen SOF Försäljnings AB och Ottenby Försäljnings AB. Koncernredovisningen har i huvudsak utarbetats enligt god redovisningssed.

I SOF, som är en ideell förening, förekommer vissa redovisningssituationer som inte förekommer i affärsdrivande verksamhet och som ger upphov till speciella effekter i redovisningen. Exempel på detta är tillgångar som finansieras genom speciella anslag varvid inga värden på tillgången tas upp i redovisningen.

SOF:s fonder 2010 (tkr)

	Ingående kapital	Tillfört/ Avkastning	Använt	Utgående kapital	Varav disponibelt
Jubileumsfonden	3 777	94	5	3 866	3 866
Erik Schönbecks fond	3 261	840	–	4 101	878
Elis Wides fond	1 605	85	57	1 633	36
Fågelskyddsfonden	1 734	219	656	1 297	1 297
Gustaf Danielssons fond	1 187	69	40	1 216	103
Elsa Lagerlöfs fond	377	15	–	392	124
Björn Bergströms och Laila Johanssons stipendiefond	483	49	–	532	–
Ständiga medlem fond	301	11	45	267	267
Framtidsfonden	213	9	–	222	–
Forskningsfonden	198	48	15	231	231
Ottenby Strandängsfond	166	6	15	157	157
S. & H. Westerlunds fond	109	5	–	114	25
Familjen Jönssons fond	86	4	–	90	90
Lilly Maria Palms fond	53	2	–	55	19
Summa	13 550	1 456	833	14 173	7 093